

Животис
Йогана Баттиста Ламті
Старшого

КАТАЛОГ ВИСТАВКИ

Організатори висловлюють щиру вдячність за підтримку проекту:
Незалежному культурологічному журналу «І»

Організатори висловлюють щиру вдячність партнерам, завдяки яким вдалося реалізувати даний проект:
Музею західного і східного мистецтва, Одеса

Організатори висловлюють персональну вдячність особам, які доклали своїх зусиль до реалізації проекту:
Ігорю Поронику
Ірині Глебовій
Любові Андрійчук
Інні Дмитрук-Сорохтей
Лілії Волковій
Юлії Островській
Андрію Ценкіну
Оксані Максименко

*Живопис
Ювана Багшиста Ламті
Старшого*

КАТАЛОГ ВИСТАВКИ

Львів 2018

Виставка відкрита від 18 травня до 1 липня 2018 року
Львівська національна галерея мистецтв імені Б.Г.Возницького

Ідея виставки
Тарас Возняк

Концепція виставки
Оксана Козинкевич

Куратори виставки
Оксана Козинкевич
Ігор-Андрій Жук

Пластична організація виставки
Оксана Козинкевич
Ігор-Андрій Жук

Організаційна координація виставки
Оксана Козинкевич
Ігор-Андрій Жук
Ігор Пороник
Ірина Глєбова

Видавець
© Львівська національна галерея мистецтв імені Б.Г.Возницького
Видавництво Растр 7

Автори текстів
Тарас Возняк
Оксана Козинкевич
Ігор-Андрій Жук
Ірина Глєбова

Графічний проект каталогу
© Незалежний культурологічний журнал «І»

Редактор
Наталія Маїк

Переклад італійськомовних джерел
Анатолій Голуб

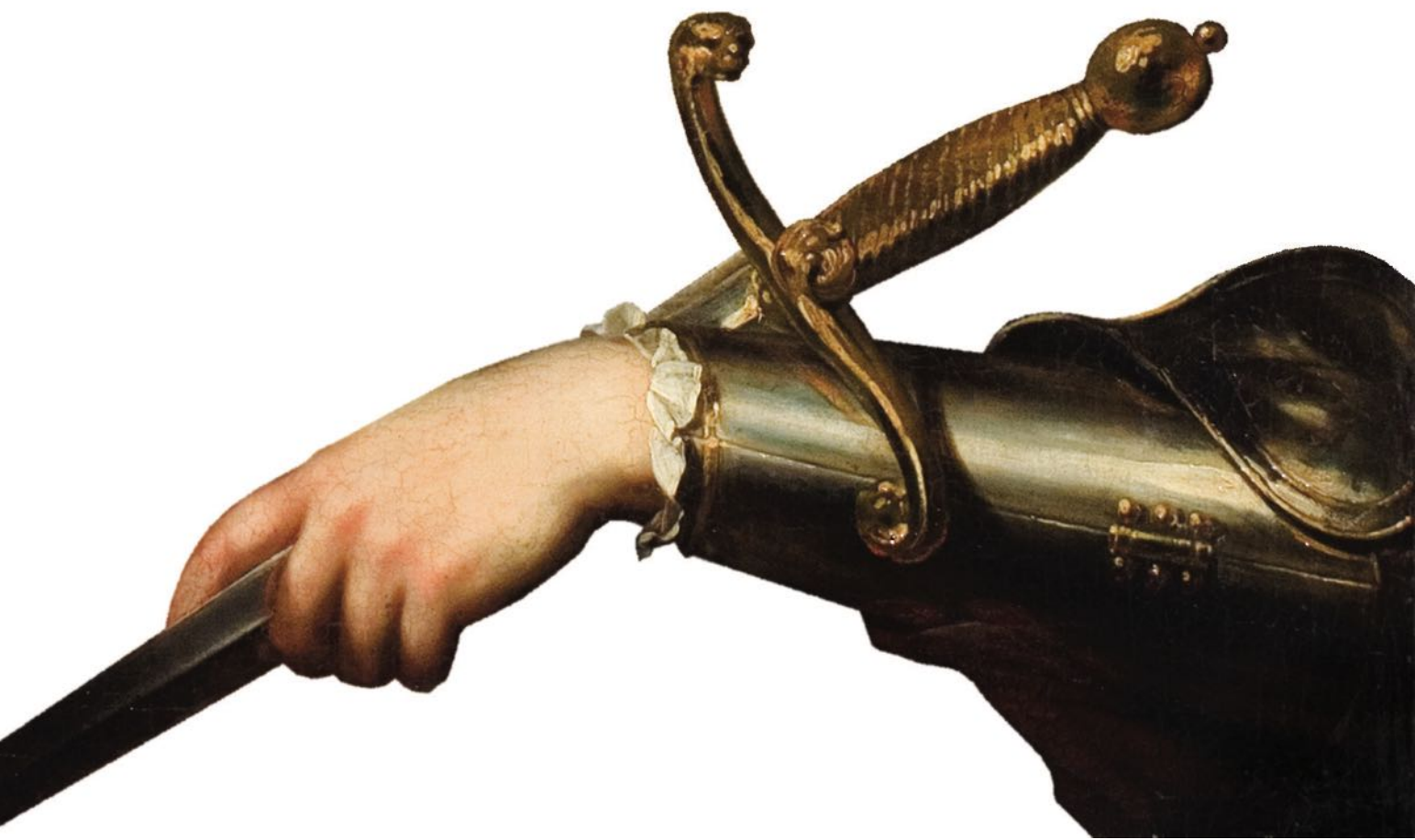
Верстка
Христина Рябуха

Фото
Ілля Левін

Друк
ФОП Кичма І.В.

ISBN 978-617-7497-54-6

Lamini

*Дні ідуть...
Роки біжать...
Життя втікає...
Попереду вічність,
Отже життя!*

Є мить, мить, залишена для нас великим художником у численних портретах: променисті очі, які не згаснуть; звабливий блиск вуст, який не потьмяніє; лискучий метал обладунків, який не заіржавіє, троянда, яка не зів'яне. Що стоїть за цими портретами? Сухі дати: зірочка, риска, хрестик, ім'я, і те не завжди відоме. Але ж це долі, долі, долі...

Про що, Maestro Йогане Баптисте Лампі, Ви розмовляли зі своїми моделями? Про музику? Холодну зиму? Песика заморського, з Китаю привезеного для палацової куртуазії? Феєрверки? Чи Ви їх всіх пам'ятаєте? Сумніваюсь. Завдяки Вашій майстерності, вони живуть у нашому часі, а їх було і було, десятки, сотні.

Ви володіли неймовірним даром, бо ж знали як з простого смертного зробити цісаря, з вульгарного вискочки-парвеню – елегантного царедворця. Ви володіли таємними знаннями, знали секрет як не порушити подібності, зробити старих молодими, потворних – гарними. Пересічному, невиразному обличчю надавали натхнення поета або розумного державного діяча. Вам байдуже до недуг, смутку, драм, що складає печальну сторону дійсності. Ви завжди малюєте свято. Ви завжди повинні були мати для цих людей люб'язну посмішку, спокій, вишукані лінощі. Ви розповідаєте нам про світські манери, моду, звичаї, ідеали краси. Ви – живописний літописець європейської аристократії, який малював за найвищим велінням і, водночас, не розкривав приховану неприємну правду. Ви не хотіли засмучувати спадкоємців портретованих. Німці, австрійці, італійці – достойно портретовані з повагою до майбутнього. Вони ж бо небожителі з Олімпу! А як інакше!

Легких часів не буває, є лише люди, які легко ставляться до випробувань, продовжуючи кохати, будувати, вчити, малювати – значить творити, а це й означає – жити! Так і робив Йоган Баптист Лампі Старший.

Оксана Козинкевич

*Джованні Баттіста Лампі**ша**втіск абсолютизму*

Щоб зрозуміти художника, потрібно зрозуміти час, в якому він творив. Кінець XVIII сторіччя став апогеєм, якого у Європі сягнув абсолютизм. Звісно, що моду на абсолютну владу монарха задавала Франція. Хто не знає знакової максими найбільш знаного абсолютного монарха Людовика XIV Короля-Сонця (Louis XIV, 1638-1715), який правив Францією з 1643 по 1715 роки — «Держава — це я». Ще тільки народившись він отримав ім'я Богом Даного Людовика (Louis-Dieudonné) — по нашому — Людовика-Богдана. Якщо спочатку він був «королем-дитям», то потім став — «королем-сонцем».

Але образ Короля-Сонця потребував візуалізації.

Тому Людовик XIV як ніхто до нього мобілізував образотворчі мистецтва для творення і пропаганди свого образу як центру світу. Це стосувалося всіх видів мистецтв – живопису, музики, поезії. А особливо такого синтетичного жанру, як балет. З 1661 року придворний балет був поставлений на службу державним інтересам, допомагаючи королю не тільки створювати його репрезентативний образ, а й керувати придворним товариством (втім, як і інші мистецтва). Ролі в цих постановках розподіляли тільки король і його друг — граф де Сент-Еньян. Принци крові та придворні, танцюючи поруч зі своїм государем, зображували різні стихії, планети та інші підвладні Сонцю істоти і явища. Сам же Людовик продовжує поставати перед підданими в образі Сонця, Аполлона й інших богів і героїв давнини.

Однак балетну виставу бачили не такі вже й численні придворні. Перед махіною абсолютиської монархії постало завдання тиражування образу Короля-Сонця і його фіксації як образу візуального – як візуального месиджу, який більш тривалий, ніж балетна вистава.

Тому при Людовіку XIV розквітло мистецтво офіційного портрета – портрета, який представляє не так реальну особу, як її образ – Короля-Сонця.

А як, як правило, хочуть подавати себе правителі всіх часів? Звісно ж у образах бога війни Марса, можливо не завжди одягаючись у лати

давніх греків, скільки приймаючи на портреті гордовиту позу, у вигляді всесильного та всемудрого Зевса чи Юпітера з паторицею у руці, у вигляді жінки-воївниці Афіни, чим звабливої Афродіти чи Венери.

І придворні живописці вловили це нестримне бажання можновладців – вони почали зображати своїх патронів в образах, які їм імпонували. З другої половини XVII століття панівне становище в світі мода, що охоплювали всі форми функціонування двору, почав займати французький двір Людовика XIV. Французький смак і мода захопили всією Європою і не переставали панувати в ній протягом століть. Тож і мода на придворний портрет та абсолютизм у французькому стилі поширилася на сусідні монархії.

А XVIII століття стало злетом абсолютизму у всій Європі. Священна Римська імперія германської нації трансформувалася у Австрійську імперію Габсбургів при Франці II (Franz II. Joseph Karl; 1768-1835) в яку між інших королівств увійшов Тіроль (Gefürstete Grafschaft Tirol), батьківщина Джованні Батіста Лямпі – про що потім. Московія трансформувалася у Російську імперію і сягнула абсолютистського апогею при царниці-прусачці Єкатеріні II (Sophie Auguste Friederike von Anhalt-Zerbst-Dornburg, 1729-1796). Так само абсолютистського апогею За Фрідріха II (Friedrich II., Friedrich der Große, Alter Fritz; 1712-1786) сягнуло і її рідне Королівство Прусія (Königreich Preußen).

Щоправда не вдалося насадити абсолютизм архаїчний на той час Речі Посполитій, яку розривали внутрішні чвари. Тай шляхетська демократія цього не могла дозволити. Що й призвело наприкінці XVIII століття до того, що Річ Посполиту розірвали Росія, Австрія та Прусія. Однак агонія тривала довго і красиво – і теж хапалася за рятівну соломинку парадного портрету. Однак за портретами шляхти того періоду вже нічого не стояло. Окрім гонору та безсилля.

Отож сильні світу сього, наслідуючи французький королівський (за часів Людовика XIV, Короля-Сонця), а потім і імператорський (за часів Наполеона I Бонапарта, Napoleon Bonaparte, 1769-1821) двір збудили величезний попит на більш чи менш придворний парадний портрет. І попит був задоволений.

І саме тоді у глухій Тірольській місцині Ромено (Romeno), на порубіжжі германського та романського світів, чи Австрії та Італії, як би ми тепер сказали, народився Йоган Баптіст Лямпі чи Джованні Батіста Лямпі (Johann Baptist von Lampi der Ältere, Giovanni Battista Lampi, 1751-1830). Він народився як чотирнадцята дитина у сім'ї тірольського художника Матіаса Лямпа (Matthias Lamp, 1698-1780), незаконно народженого сина селянина з Пустерталя, очевидно, що австрійця. Мати була радше італійського походження – К'ярі Маргарита Лоренцоні (Chiara Margherita Lorenzoni, 1706-1752). Отож його італійсько-австрійський дуалізм не лише данина моді італізувати свої імена щоб вигідніше продавати свої полотна. Тому у цьому тексті я вживатиму радше італійську версію його імені та прізвища.

Під керівництвом батька Йоган Баптіст і отримав початкову художню освіту. Удосконалював він свою майстерність у Франца Ксавера Кьоніга (Franz Xaver König (1711-1782)) і Франца Ніколауса Штрайхера (Franz Nikolaus Streicher, 1736-1811) у Зальцбурзі, потім у свого двоюрідного брата

Петро Антоніо Лоренці (Pietro Antonio Lorenzoni/Lorenzi (1721-1782), учня великого Джованні Баттіста Тьєполо (Giovanni Battista Tiepolo, 1696-1770).

Потім Йоган Баттіст попадає у Верону. Уже в цей час він розписує плафони, церкви, пише історичні картини. Успіхи його були настільки стрімкі, що Веронська академія мистецтв обрала його в свої члени, коли йому ледь виповнилося 25 років. Але це не його жанри. Джованні Баттіста Лямпі майстер парадного портрету.

Далі маховик його подорожей, пов'язаних із замовленнями розкручується все більше – Тренто, Роверето, Інсбрук, Клагерфурт і нарешті Відень.

У 1783 році художник, який у відповідності із кон'юктурою починає офіційно називати себе Джованні Баттіста Лямпі.

Тоді у Відні, у мистецтві модні італійські віяння. Якоюсь мірою йде боротьба між високою витонченою італійською культурою, та на той час простацькою чи народною – німецькою або ж австрійською. Це видно і в опері, і у літературі, і у живописі. Якоюсь мірою це ще й боротьба за хліб насущний.

У Відні Лямпі стає сусідом Вольфганга Амадея Моцарта (Wolfgang Amadeus Mozart, 1756-1791) в так званому Фігарогаусі (Figarohaus, Domgasse 5). У Відні маса замовників. Серед перших - натураліст і масон Ігнац фон Борн (Ignaz von Born), банкір Йоган Фріс (Johann Fries) і генерал Людвіг фон Терці (Ludwig von Terzi). Між іншими Лямпі також зобразив швагерку Моцарта Алоїзію Ланге з дому Вебер (Aloisia Lange geborene Weber), як Земіру в опері Андре Гретрі (André-Ernest-Modeste Grétry, 1741-1813) «Земіра і Азор» (Zémire et Azor). У 1784 році двір запросив його написати портрет Елізабети фон Вюртемберг (Elisabeth von Württemberg, 1767–1790), нареченої майбутнього імператора Франца II.

У 1785 році Лямпі сягає академічних вершин – він стає членом Академії образотворчого мистецтва. Лямпі починає обслуговувати машину абсолютизму у Австрії. Він пише монументальний портрет імператора Йосифа II. Портрет стає іконою його правління. За що імператор призначає його професором історії живопису в Академії.

Та Лямпі не обмежується рамками імперії Габсбургів. У 1786 році він посилає три парадні портрети - Йосифа II, Франца II та Елізабети фон Вюртемберг - до Петербурга. Портрети мали показати потугу Габсбургського дому, а заодно створити для самого Лямпі реноме придворного живописця найвищого рівня. Бо він розуміє, яке величезне поле замовлень є в агресивній і домінуючій на сході Європи Росії, які непомірні амбіції у магнатерії поміраючої Речі Посполитої.

У 1788–1791 Лямпі вже у Варшаві. Пише портрет останнього короля Речі Посполитої – Станіслава II Август (Stanislaw II. August, Stanislaw Antoni Poniatowski, 1732-1798), коханця Єкатеріни II.

У Варшаві Лямпі написав багато портретів магнатів Речі Посполитої, зокрема і шляхтичів з Поділля.

1790 року російський командувач Ґрігорій Потьомкін (Григорій Александрович Потьомкин, 1739-1791), ще один коханець Єкатеріни II, запросив Лямпі в свій штаб в Яссах – бо саме тоді йшла війна з Туреччиною. Поки художник прибув до столиці Молдови, Потьомкін

помер. Але генерал Васілій Попов (Василій Степанович Попов, 1745-1822) передав йому запрошення від Єкатеріни II відвідати Петербург. Вона теж хоче, як і Йосиф II, постати в якомусь монументальному образі, ну от хоча б у подобі Афіни Палади (Αθήνα Παλλάς), Афіни-воїтельки.

Теоретично, абсолютний монарх здійснює всю владу, але практично, монархія врівноважується політичними групами з числа соціальних класів і каст, таких як аристократія, духовенство, середніх і нижчих класів. І вони теж не проти постати у подобах греко-римських небожителів. Тому поле замовлень величезне.

І Лямпі пише портрет грецької куртизанки з Стамбулу, яка зробила величезну, як на походження кар'єру Софії де Вітт (Zofia de Witt, Zofia Konstantynowna Glavani, primo voto Witt, secundo voto Potocka) як Венеру переможницю. Ще б пак – дійсно переможниця. Але такі були часи. Та й сама імператриця з провінційного Штеттіна, з доволі скромного пруського роду раптом стає повелительницею шостої частини світу Єкатеріною II, званою Великою. Є від чого закрутитися голові. За словами художника Мартіна Йогана Шмідта (Martin Johann Schmidt, 1718-1801) Лямпі заробив у Росії 100 000 золотих рублів. За монументальний портрет імператриці він отримав 12 000 рублів. На той час це були небачені кошти. І Лямпі постарався. Доволі дебелу і вже дещо втомлену роками та коханцями імператрицю Лямпі зображає за всіма канонами парадного портрета абсолютного монарха. Гордовита поза, фігура схована за драперією, арсенал регалій як захисний панцир, пещена ручка ... Досі цей портрет є іконою російських монархів.

Не відстають і придворні – Васілій Попов (1791), Францішек Ксаверій Браніцькі (Franciszek Ksawery Branicki, 1791), Петро (малорос і фаворит Єкатеріни II, 1792/93) та Вера Завадовські (1796), Єкатеріна Строганова (1793), , Алексєй Аракчєєв (1793/94), Єкатеріна та Іван Лазарєви (1793-1797), Єкатеріна та Александр Самойлови (1794), Алексєй Мусін-Пушкін (1794), Єжи Щєсний Потоцький (Szczęsny Jerzy Potocki, 1795-1797), Єкатеріна Долгорукова (1796), Маріанна Замойська (Marianna Zamoyska, 1801), Боріс Галіцин (1801-1806), Тат'яна Юсупова, ще один наш малорос на царській службі - Олександр Безбородько (1794), ну і, звісно, один із засновників Одеси адмірал Хосє де Рібас (José de Ribas, Йосиф Дерібас, 1796). Платон Зубов, останній фаворит втомленої Єкатеріни II, і собі замовляє ледь не імператорський портрет (1802)... Одним словом мішанина справді високої аристократії та ситуативних аферистів та аферисток – образ епохи fin de siècle – епохи напередодні катастрофічного злому ancien régime. Однак всі вони цього не відчувають. Вони все ще марси, венери та юпітери...

І зі зміною правителя, абсолютного монарха Лямпі пише портрет Александра I з братом Костянтиним. Однак ніщо не вічне у цьому світі. У 1797 році Указом Павла I (Павел Петрович, 1754-1801) – напівбожевільного імператора-прусака - російська казна перестала виплачувати Лямпі річний пенсіон. Можливо тому, що імператор-почварка розумів, що будь-який портрет для нього буде карикатурою - так і сталося, пензель Лямпі не підвів. Навіть «мамєнька» його не любила та ховала від людських очей. Тому Лямпі був змушений повернутися до Відня. Петербурзька казка закінчилася...

Але є і не такі іронічні українські акценти у біографії Лямпе. Серед його

учнів був Володимир Боровиковський, якого той високо цінував і навіть став для нього не лише учителем, але й товаришем. У 1795, за клопотанням Лямпі, Боровиковського приймають в Академію. Ба, більше - свою майстерню, при від'їзді у 1797 з Петербурга до Відня, Лямпі передає не комі іншому, а Боровиковському.

У Відні Лямпі робить ще одне зусилля – відкриває майстерню. І мало-який наблизений до Габсбургського двору уник його тенет. Єпископ Джіроламо Люїджі Кривеллі (Girolamo Luigi Crivelli, 1779), Джузеппіна Клес (Giuseppina Cles, 1780/81), Йоган фон Фріс (Johann von Fries, 1783), Йозеф фон Шпергес (Joseph von Sperges, 1784), Чарльз Вайтворт (Charles Whitworth, 1788–1790), Йоган фон Ніколаї (Johann von Nicolay, 1794), Людвіг Гайнріх фон Ніколаї (Ludwig Heinrich von Nicolay (1794), Джуліо Ренато Літта (Giulio Renato Litta, 1794-1797), Франц Ягер (Franz Jäger, 1809), Антон фон Леб (Anton von Leeb, 1812), Пауліна фон Шварценберг (Pauline von Schwarzenberg, 1812), кардинал Ерколе Консальві (Kardinal Ercole Consalvi, 1814/15) – список можна продовжувати і продовжувати

Йому вдалося отримати замовлення навіть у Швеції – пише портрет короля Густава XIV Адольфа (Gustav IV. Adolf, 1778-1837).

Лямпі це художник, який постійно шукає і знаходить особливо вигідні замовлення і покровителів. Він ще замолоду швидко здобув собі славу модного живописця, і з неймовірною легкістю, без якихось душевних мук виконував численні і щедро оплачувані замовлення. На противагу Лямпі згадаймо, як його сучасник - Франціско Гойя (Francisco José de Goya y Lucientes, 1746-1828) - в умовах не менш жорсткого абсолютизму писав груповий портрет іспанської королівської сім'ї - «Родину короля Карлоса IV» (1800-1801) – він навіть не пробував потрафляти цій виродженій сімейці. Гойя був революціонером і у житті, і в живописі, за що жорстоко поплатився. Лямпі пішов іншим шляхом – шляхом до комфорту та успіху. Не з огляду на мистецьке новаторство, а з огляду на звичайний успіх. При російському, і при австрійському дворах, не було майже жодного аристократа або сановника, якого не увіковічив пензель Джованні Батісті Лямпі та його синів. Чи маємо його відкидати? Звичайно ж, ні. Він показав неймовірно точний зріз епохи, епохи абсолютизму.

Своїми портретами Лямпі створював образ успішних царедворців, що мали за плечима блискучу кар'єру і займали чільне становище при дворі. Тому центральне місце у творчості художника займають парадні і напівпарадні портрети. Лямпі особливо вдавалося ефектно поставити натуру і прикрасити її, обличчя замовників самовпевнені та гордовиті, він вмів потрафити замовнику. При цьому він вмів враховувати особливості не завжди блискучої натурі, тому портрети були впізнаваними. І це найбільше потрафляло замовникам. Звісно, що у Лямпі відчувається роблена красивість, відстороненість від реалій життя. Але все це разом робить Лямпі одним з кращих майстрів серед портретистів свого часу – часу високого злету абсолютизму.

Тарас Возняк

*Йоганн Баптиста Лампі
Старший — мандрівний
художник-універсал*

Найвищі досягнення австрійської культури XVIII ст. пов'язані з прогресивними течіями епохи Просвітництва. Галантна епоха – епоха Гайдна, Глюка, Моцарта. Епоха Йогана Баптиста Лампі Старшого. Він був одним з найбільш заангажованих і високо поцінованих портретистів останньої чверті XVIII і XIX століть, художником пануючих дворів та аристократії.

Чотири країни вважають його своїм митцем. І це не дивно. Італієць за походженням, він осів у Відні, працював у Польщі та Росії. Портретів, намальованих ним, не злічити, але це буде потім.

31. XII. 1751 в Ромеро біля Триденту в родині Матео та Клари Магдалени Лоренцони народився хлопчик, якому при хрещенні дали подвійне ім'я – Джованні-Баттісто. Першим, вимогливим вчителем був батько, а вдосконалював свою майстерність він у Кеніга і Унтербергера в Зальцбурзі. У Вероні – у Лоренцо (учня Джованні Баптисто Тьєполо), знайомство з яким вплинуло на його подальшу творчість.

Розписував плафони, писав на престольні образи в церквах, історичні картини, портрети. Його дар розвивався завдяки кропіткій праці. Успіхи були настільки швидкі та очевидні, що веронська Академія у 1773 році обрала його своїм членом. В 1779 році Й. Б. Лампі Старший повернувся додому в Ромеро, якийсь час працював у південному Тіролі, а через рік виїхав до Інсбруку. Слава першокласного художника-портретиста перенеслась через Альпи. Сприятливий прийом, забезпечений йому при дворі ерцгерцога аристократією і високим тірольським духовенством, привів до створення серії портретів, намальованих за два роки. Це був час формування високої оцінки таланту художника. Перші успіхи, досягнуті за межами батьківщини, розбудили у молодого художника ранні амбіції. Вже в одному з листів, від 8 липня 1780 року, барон Йозеф фон Шпергес завбачливо просив брата абата відмовити художника від пропозиції переїхати до Відня, «де навіть кращі з його професії не мають з чого жити».

Колись перша красуня Європи – ерцгерцогиня Марія Єлізабета, донька Марії Терези Габсбурзької, прибула до Інсбруку невдовзі після поховання матері. Як абатиса бегуенського монастиря для шляхетних дам, які залишались незаміжніми, як і вона, оселилась в місцевості Даменстріфт. Й. Б. Лампі Старший повинен був пройти чи не найскладніший іспит як портретист. Доручення, довірене художнику, було надзвичайно делікатним: створити портрет, який би схвалила та, яку він намалював, зовнішність якої, знищена віспою в юності, погіршилась настільки, що забезпечила їй жорстке прізвисько «Лізочка з волом»(?!). Результат праці митця перевищив сподівання, Марія Єлізабета була цілковито задоволена. Як одностайно підкреслюють джерела, у художника виявилось чудове, тонке відчуття і вміння без пересади потурати очікуванню замовника, залишаючись одночасно вірним правдивості зображення.

Отже, іспит складено – попереду Відень! З 1783 року Йоган Баптист отримує доступ до цісарського двору і безкінечну кількість замовлень. В очах прагматичного і малочутливого до лестощів монарха Йосифа II, талант Лампі Старшого виявився корисним інструментом для використання його у своїй інноваційній культурній політиці. Саме тоді з'являється знаменитий портрет дружини художника Анни Марії, в дівочтві Франк, з сином Францом Ксавером (майбутнім художником). На подушці справа внизу підпис і дата – 1783 р. Цей твір з Одеського музею західного і східного мистецтва належить до незначного числа портретів, реалізованих Лампі Старшим у неофіційному ключі. Портретована належить до фамільного кола самого художника і її образ є унікальним у порівнянні з іншими творами, за винятком хіба що пізнього портрету сина з онуком. Завдяки підтримці радника цісарського двору фон Шпергеса, Й. Б. Лампі Старший у 1785 році став членом віденської Академії, а визнання, яке отримав його портрет Йосифа II, намальований у 1786 році, призвів до надання йому звання професора і радника Академії. Авторський, сигнатований повтор цього портрету є у збірці Львівської національної галереї мистецтв ім. Б. Г. Возницького.

Часом приїзду Й. Б. Лампі Старшого до Польщі вважають осінь 1788 року. В петербурзьких архівах В. Татаркевич знайшов лист Франческо Казанови, брата славного гульгтя, адресованого Марчелло Бачареллі 28.08.1788 р. Ф. Казанова радить першому художнику королівського двору Польщі покликати Йогана Баптиста Лампі Старшого до Варшави. За посередництвом М. Бачареллі він був запрошений королем Станіславом Августом, який приділяв митцям велику увагу, адже сам був художником-любителем. А через мережу агентств з керівництвом у Барселоні, довірена людина займалась формуванням його багатой мистецької колекції. Творчість Й. Б. Лампі Старшого йому була відома, з 1784 р. посідав у своїй колекції два його портрети. Станіслав Август – великий шанувальник і покровитель мистецтва, який був портретований австрійським художником неодноразово, відзначав митця надзвичайним ставленням – частими візитами і запрошеннями на приватні вечери.

Окрім портретів короля, були ще численні зображення особистостей, пов'язаних з королівським двором. Й. Б. Лампі Старший став модним художником аристократичних кіл. Загальне схвалення його творчості

затримує художника в Польщі довше, ніж передбачалось. Король приймає його при дворі з такою ж сердечністю, як і багатьох артистів, музикантів, оперних співаків, які приїжджали до Польщі в останні роки її хиткої незалежності. Розбіжності магнатів зі Станіславом Августом не були перешкодою для утворення сприятливого клімату для реформ і глибокого культурного відновлення в Польщі на завершених XVIII ст.

Портретистика Й. Б. Лампі дуже скоро стає «криком» аристократичної моди. В цей період постали портрети Станіслава Ледуховського, Станіслава Щенського Потоцького з синами та інші.

Численні жіночі портрети складають справжній каталог історичного костюму, де можна розізнати градус асиміляції переважаючої французької моди в Центральній і Східній Європі. [Портрети: Юзефи з Мнішків Потоцької, Юлії з Любомирських Потоцької званої «Giuletta la bella», Феліції з Сенерджинських Мнішек, Юзефи з Радзівілів Грабовської, Єлизавети з Шидловських Грабовської (монархатичної дружини Станіслава Августа) і т.д.]

Після перебування в Польщі, Й. Б. Лампі Старший повертається до Австрії завантажений незакінченими полотнами та ескізами, оскільки надто численними були замовлення з боку щедрої, повної ентузіазму аристократії. У Відні художник займає місце професора в Академії, де на виставці 1790 р. презентує деякі твори. Саме тоді він отримує нове престижне замовлення з габсбурзького двору написати портрет імператора Леопольда II. Можна припустити, що тоді ж були створені портрети Йозефа Лізганіа, Латура, а також полотно, яке представляє Юзефу з Мнішків Потоцьку, яка копіює портрет мужа з асистуючими їй Лампі та архітектором Латуром на тлі палацового інтер'єру.

На запрошення князя О. Потьомкіна виїжджає до Ясс, де малює портрети гетьмана коронного Францішка Ксаверія Браницького, Станіслава Щенського Потоцького, Софію де Вітте, Олександра Безбородька, княгиню Варвару Голіцину, Грігорія Потьомкіна. Через останнього Єкатеріна II запросила Й. Б. Лампі до Петербурга.

Звісно, що в Росії гречний художник першим намалював портрет цариці у повний зріст та натуральну величину. За нього він отримав винагороду в розмірі 1200 рублів, а також утримання у 7000 рублів і ще 400 дукатів, як компенсацію витрат на дорогу до Петербурга і на зворотній шлях до Відня. В Росії Й. Б. Лампі Старший провів шість років – з 1792 до 1798. Портретував усіх осіб царської родини, багатьох російських сановників та придворних (кн. П. Зубова, гр.

А. Мусіна-Пушкіна, А. Куракіна, гр. П. Заводовського, П. Юсупова, вел. кн. Ольгу Павлівну, вел. кн. Марію Павлівну, Й. Дерібаса та ін.)

Йоган Баптист Старший мав великий вплив на художників українського походження Д. Левицького та В. Боровиковського. Особливо високо цінував творчість художника з Миргорода Володимира Боровиковського, народженого в родині козацької старшини Боровиків, першим вчителем якого був батько-іконописець. Талант і майстерність художника привернули увагу Єкатеріні II в часи її мандрів до Криму, і доля привела його до Петербурга. Австрійський академік став другом і вчителем В. Боровиковського. Останній перейняв від нього все, що відповідало його

розумінню завдань портрета, пошуку техніки виконання: легкість та прозорість письма, тонке відчуття колориту. У 1795 р. за клопотанням Й. Б. Лампі Старшого В. Боровиковський став академіком. Від'їжджаючи з Росії у 1798 р. австрійський митець передав свого майстерню Володимиру Боровиковському, де той і проживав до своїх останніх днів.

З 1794 р. Академія мистецтв визнала Йогана Баптиста Лампі Старшого своїм почесним «вольним общинником». Маловідомим є той факт, що він написав та зачитав 12.01.1796 року на Великому зібранні Петербурзької Академії мистецтв документ, який став програмним та визначив майбутнє цієї мистецької установи. У представленому есе акцент на верховенство історичного живопису і скульптури відображав загальноєвропейську тенденцію, що набрала на рубежі XVIII-XIX ст. особливої сили. За цим стояли процеси, які відбувались у Віденській Академії. Ось основні постулати його програми: введення заборони на прийом до Академії дітей до 12-ти років, необхідність обов'язкових стадій послідовного навчання – від рисування антиків до робіт в натурному класі, копіювання якісних оригіналів не менше трьох років etc. Вважав, що в системі академічної художньої освіти важливу роль відіграють художні конкурси, які завершуються врученням нагород. Переможців слід скеровувати на чотири роки до Італії для розширення світогляду і вдосконалення майстерності. Обов'язковою є виплата утримання пенсіонерам.

Повернувшись додому у Відень, продовжував працювати, звернувшись до релігійного живопису, з якого починав свій творчий шлях, малював також сцени з міфології та історії. Повторював композиції, портрети, як і зрештою, й інші художники – сучасники та ті, хто працював пізніше. Бувало, що свої портрети не підписував, тому не завжди можна окреслити час і черговість їх створення.

Йоган Баптист Лампі Старший виховав двох синів: Йогана Баптиста (1775–1837) і Франца Лампі (1782–1852), обидва вчилися у нього, були портретистами, пейзажистами, баталістами. Старались писати в манері батька,

але поступались Сеньйору. Лампі з синами отримав дворянський титул і диплом на звання почесного громадянина міста. У 1822 р. відійшов від справ, але не полишав пензель, допомагав працювати синам, особливо старшому.

На творчість Йогана Баптиста Лампі Старшого суттєво впливали різні течії, які нуртували в мистецтві другої половини XVIII ст., проте його живопис не втратив індивідуального характеру. Віденське середовище надало інших окреслень творчості художника, адже там воістину «кпіло» мистецьке життя: перехрещувалися впливи італійські, французькі. Завдяки гравюрі, поширеній в Європі, він познайомився з живописом Рейнольдса та Гейнсборо, можливо бачив оригінали цих художників. Англійці впливали на європейський портрет вишуканістю композиції, колористичним виконанням полотен, які імпонували багатьом.

Улюблена композиція портрету Й. Б. Лампі Старшого – поясна, у 3/4 зворотах вправо або вліво, в натуральну величину, руки в ефектних жестах, добре нарисовані. Лесировки надають їм м'якості та гладкості. Він вільно кладе на полотно чисті, дзвінкі фарби, які наче переливаються одна в одну.

Мазки майже непомітні, сплаваючись, скидаються на емаль, виникає враження їх зміщення по відношенню до межі форми. Та варто відійти від картини і ця точно розрахована приблизність мазка перетворюється у живе мерехтіння погляду, трепет вуст, легке коливання складок тканини, глибоке декольте, м'якість волосся, яке в жіночих портретах доволіно спадає на плечі та декольте. Вміння ефектно поставити натуру і прикрасити її без порушення подібності з дійсністю вирізняло його з-поміж інших портретистів.

Портретованих перших дам двору та просто красунь – аристократок дещо ідеалізував, але дуже делікатно, не переходячи межу, зображаючи їх у ефектних та вишуканих позах. Точно відчував їх характер, настрої, передаючи меланхолійність, зажуру, мрійливість, віддаючи належне красі жінки.

В останній період своєї творчості у Відні стає прихильним до класичного живопису. Під його впливом малював портрети статичніші та холодніші, але і надалі виразні. Змінилась також і його палітра: відійшли в минуле сміливі колористичні співставлення, гама стала більш стриманою та холодною.

Творчість видатного художника Йогана Баптиста Лампі, мала надзвичайний вплив на мистецьке середовище Європи. Він залишив по собі цілу майстерню, однак ніхто не досягнув досконалості Вчителя. В чому успіх цього мандрівного генія? Відповідь дуже проста – він малював, як дихав! VIVAT, SIGNORI !

Література:

Meusel 1809, s. 545–547

Łoś 1876, s. 15

Fournier-Sarlovèze 1900, nr 3-4

Mycielski 1902, s. 22

Mycielski 1907, s.р. LXIV

Rasmo 1957, p. 70

Mańkowski 1932, s. 8-10

Haidecki 1914, nr 3

Энциклопедический словарь 1896, т. XVII, с. 365-366

Архангельская 1946, с. 14-15

Portrety 1967, s. 75, 83, 94

Nowak 1973, s. 299-310

Lampì 2001, pp. 15, 43, 95, 137

*Оксана Козинкевич
Ігор-Андрій Жук*

Животис
Югана Баптиста Ламти
Старшого

Лізганіг – австрійський та словінський геодезист, картограф, астроном, математик, педагог, теолог, конструктор астрономо-геодезичних приладів, відомий своїми працями з триангуляції. Творець та керівник групи, яка уклала політичну карту Галичини та Буковини.

13 лютого 1719 року в місті Граці народився Йозеф Лізганіг. П'ятнадцятилітнього юнака зараховують до Ордену Товариства Ісуса. Згодом, у Віденському колеґіумі він закінчує філософські студії, математичні – у Граці. У тридцять років викладає риторику у Лінці, обіймаючи посаду професора, а потім на чотири роки, аби вдосконалити свою майстерність риторики, повертається до Віденського колеґіуму. У 1751 році його, з поміж усіх претендентів, запрошують на посаду помічника префекта до єзуїтської обсерваторії у Відні. Невдовзі, через два роки, Й. Лізганіг сам стає префектом цього закладу, при цьому не полишає розпочату роботу - дослідження історіографії Ордену товариства Ісуса.

Імператриця Марія Терезія у 1763 році обирає Йозефа Лізганіга

для вимірювання градуса Відня та угорського меридіана. З часом він отримує завдання державної ваги – земляні роботи в Галичині.

У Львові Й. Лізганіг прагнув відновити обсерваторію, яка розташовувалась на вежі єзуїтського монастиря. Для цього він привіз до Львова частину обладнання з Віденської обсерваторії, за допомогою якого спостерігав затемнення сонця. Визначивши географічне розташування Львова, очолив інженерно-навігаційну дирекцію, оглядав галицькі ріки з метою створення каналу між Сяном та Дністром. Займався розвитком судноплавства на ріці Західний Буг, після 1781 року удосконалив план каналу між Бугом та Дністром. І зовсім, здавалось би неочікувана пропозиція – Й. Лізганіг пропонує проект транспортування солі з села Бохня по річці Рабі. З 1782 року входить до складу комісії з введення системи австрійських мір і ваг на території Галичини.

На основі вимірювання території методом триангуляції Й. Лізганіг виконав карту в масштабі 1:72000, яку потім зменшив до масштабу 1:144000. Як зазначають дослідники, на території Галичини

під керівництвом Йозефа Лізганіга у 1783 році працювало 16 інженерів, з часом, для швидкого завершення робіт, їх кількість зростає до 40. Вперше карта на 42 аркушах, форматом 31,3 x 23,4 см побачила світ у 1790 році. Перший аркуш карти оформив Франц Антон Маульберч у Відні, гравірував Готфрід Прікснер у Львові. На карті зазначені замки та руїни замків, церкви, монастирі, школи, митниці, межі повітів.

Індекси географічних назв / *talula geographica* /, які згадуються у титулі були опубліковані у Львові у 1794 році як окреме видання «*Index Locorum omnium Galiciae, Lodomerie atque Bukovina*». Карта Йозефа Лізганіга 1790 року в доопрацьованому варіанті побачила світ у 1824 році.

Неоціненною є праця Й. Лізганіга, адже він став засновником нової школи картографії. Помер видатний науковець у 1799 році у Львові. Його поховали на новому цвинтарі – Личаківському, який функціонував з 1786 року. У Граці його іменем названо вулицю – *Leisganiggasse*.

Й. Б. Лампі увічнив у своєму полотні образ видатного вченого.

Йоган Баптист Лампі Старший (1751, Тренто – 1830, Відень)

Портрет Йогана Лізганіга, бл. 1783 р.

Полотно, олія

102,5 x 83 см

Підпис: «Jos/E.J. Lisganig. pinx. Lampi.»

Львів, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Г. Возницького

Походження: із збірки Любомирських

Дивлячись на цей портрет глядач вірить у те, що представлена на ньому людина, яка пережила чимало у своєму житті, вміла бачити майбутнє, володіла сміливим розумом. Йому була притаманна невіддільна чесність, свобода від кастового егоїзму і дрібного марнославства.

Композиція портрету характеризується ретельною продуманістю – це півфігурне зображення Лізганіга, який тримає в руках кутомір, поруч, справа, триангуляційне приладдя та сувій, що розгортається донизу. Ці предмети мають не лише іконологічний і композиційний зміст, вони передані з великою досконалістю і набувають самостійного значення. У скромній колористиці портрету, побудованій на акорді коричневих та зеленуватих тонів, є посилення цілісності зображення. М'яка гама дрібними мазками ліпить форму, сприяє вишуканій простоті, яка вирізняє образ. Цей настрій вдало підкреслений тлом: за спиною вченого скеля, на якій вимальовується його півфігура. Вгорі зліва – фрагмент лазорево-смарагдового неба. Обличчя та руки Йосифа Лізганіга тонко пропрацьовані лєсируваннями, передаючи якість незбагненне світлення з середини.

Саме такий підхід до людини, що залишає поза увагою офіційну сторону його існування, був важливим завоюванням художника.

Література:

- Wirzbach 1866, т. 15, с.179*
Енциклопедія powszechna 1864, с.131
Кришталович 1988, с. 148-150
ЦДА, ф.167сн.1, стр. 32, арк. У-2

ЦДА, ф.167, сн.1, стр. 184, арк.

I-21

Раїко 1983, р.17

Лампі 2001, с. 202–203

Галерея 2006, с.150, іл. с.151

О. К., І.-А. Ж.

*Ш*вір, який був виконаний як підготовчий етюд до портрету Йогана Лізганіка, надійшов у збірку Львівської національної галереї ім. Б. Г. Возницького у 1961 році з Львівського державного історичного музею. Етюд Й. Б. Лампі Старшого був виявлений роком пізніше у процесі детального дослідження «Портрету невідомого чоловіка» (під інвентарним номером Ж-3862), про що свідчать акти галереї. Згідно з одним із них, під час обстеження «Портрету невідомого чоловіка» було виявлено, що картина натягнута поверх іншого живописного полотна. Як вказано в цьому ж акті, обидві роботи були натягнуті на авторський підрамник з використанням автентичних цвяхів.

Література:
Pancheri 2001, p. 203

О. К., І.-А. Ж.

Йоган Баптист Лампі Старший (1751, Тренто – 1830, Відень)

Етюд до портрету Йогана Лізганіка

Полотно, олія

39,5 x 30,5 см

Львів, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Г. Возницького

Походження: передано Львівським державним історичним музеєм на підставі розпорядження Міністерства культури УРСР за №51 від 28 лютого 1961 року

«Перша згадка в музейної документації про цей портрет знаходиться в акте від 21 липня 1941 р. про евакуацію найбільш цінних картин. В ньому твір зафіксовано під назвою «Мати і дитя». У 1905 році, в Києві, портрет брав участь в аукціоні Рейтеля під назвою «La femme du maitre, allaitent son enfant» - «Дружина художника, що годує грудьми дитину» (№ 177). Можливо, тоді він й був придбаний якимсь одеським колекціонером. У 1981 році автором статті були встановлені особи зображених: перша дружина Лампі Старшого Анна Марія, у дівоцтві Франкі (німецький варіант - Франк) та їх молодший син Франц Ксавер (1782-1852). Як свідчить авторський напис на картині, її було написано у 1783 році. В цей час художник з родиною приїхав з Клагенфюрта до Відня, де в шляхетних колах швидко зажив слави відмінного портретиста.

На одеській картині дружину художника зображено у 34-літньому віці. Вона народилася в Італії, у Клоці, в провінції Тренто, в 1749 році. Незабаром сім'я переїхала до Верони, де її батько був якимось чином пов'язаний з сім'єю маркізів Саграмозо. Відомо, що Анна Марія

була розумною і добре освіченою дівчиною. Де познайомилися молоді люди, достовірно невідомо: в Тренто, звідки був родом і Лампі, або в Вероні, де молодий художник навчався і удосконалював своє мистецтво. Вони одружилися в 1770 або 1771 році. З цього моменту Анна Марія розділить зі своїм чоловіком його неспокійну долю мандрівного художника і буде, поки зможе, скрізь слідувати за ним. Зв'язок сім'ї Франкі з маркізом Саграмозо зіграє важливу роль в кар'єрі Лампі: Джузеппе Саграмозо був першим президентом Академії мистецтв Верони і займав цей пост з 1764 по 1793 роки. Це пояснює факт обрання молодого талановитого, але до цих пір нікому не відомого австрійського художника членом веронської Академії в 1776 році, коли йому ледь виповнилося 25 років.

Але не все було гладко в сімейному житті подружжя: їхня перша дитина, дочка Анна Марія Маргеріта, померла в 1774 році у віці одного року. У 1775 році з'явився на світ перший син Йоган Баптист Лампі Молодший. Він, як і його молодший брат Франц Ксавер, теж став художником.

Анна Марія зображена в задумливої пози, в інтимний момент грудного годування дитини - жінка немов задумалася про свою долю і долю свого сина. Вона не поїхала з чоловіком до Польщі, а потім до Росії (можливо, через хворобу) і жила з двома синами у Відні, до своєї смерті 11 лютого 1795 року. Їй було 46 років.

Портрет мав велике значення для синів і нащадків художника - це пояснює наявність кількох мальовничих варіантів картини, ескізів і гравюр. Два з них є безумовними роботами Лампі Старшого - це одеська картина і портрет з колекції Тірольського державного музею Фердинандеум (полотно, олія; 70x53.5 см; інв. № Gem 3888). Два інших портрета, більш спрощених і поверхневих, знаходяться в Національному музеї у Варшаві (полотно, олія; 70x54,7; інв. № 184083) і в колекції Лассера-Золхайма в Бадені біля Відня (полотно, олія; 74x55см). Заслугове на увагу гравюра австрійського майстра Ніколауса Райна, який у 1786 році зробив її у техніці меццотінто під назвою «Mistress Lampi».

Йоган Баптист Лампі Старший (1751, Тренто - 1830, Відень)

Портрет дружини художника з сином. 1783 р.

Полотно, олія

73 x 55 см

Праворуч внизу на подушці авторський напис: Lampi Pinxit Anno.1783.

Одеса, Музей західного і східного мистецтва

Походження: надійшов до 1941 р.

Портрет яскраво демонструє вишукану живописну манеру Лампі Старшого та його технічну майстерність. Рух пензля майстра майже непомітний, поверхня живопису нагадує емалевий сплав, всі переходи пом'якшені, тіні легкі і прозорі. Картина дуже красива за колоритом: червоні, зелені, жовті тони тканин створюють яскравий барвистий акорд, на якому особливо ніжно і зворушливо виглядає рожево тіло немовляти з його золотистим кучерявим волоссям.

Література:

Alessandro Casagrande. La grande stagione russa di Giovanni Battista Lampi: Un ritrattista nell'Europa delle corti Giovanni Battista Lampi 1751-1830. Castello del Buonconsiglio. 2001.

Catalogue du Musée d'antiquites et de la galerie des Tableaux. Kiv, 1905.

І.Ю.Глебова. Из коллекции Одесского музея западного и восточного искусства. Иоганн Баптист Лампи Старший (1751-1830). Буклет. Одесса, 2012.

Одеський музей західного та східного мистецтва: Альбом/ Упоряд. Н.Г.Луцкевич, О.А.Соколов, Е.Н.Шелестова. Київ, 1988, 1988.

Одеський музей західного і східного мистецтва: Альбом/ Упоряд. і науковий супровід Л.А.Сауленко, І.Ю.Глебова. Київ, 2016.

Одесский музей западного и восточного искусства. Отдел западноевропейского искусства (живопись и скульптура). Каталог. Киев, 1973.

І.Г.

«Портрет Йосифа II (Joseph II, 1741-1790) — старший син Марії-Терезії фон Габсбург.

Саме він переконав матір, яка з «великою нехиттю» брала участь у «торгах» в Санкт-Петербурзі щодо поділу Речі Посполитої, він намовив її 1772 року зайняти Галичину, Буковину, частину Волині як свого роду «угорський спадок». Йосиф II пригадав, що частина галицьких королів була з роду Арпадів, а частина була просто їхніми родичами. Отож, як «спадок» Галичини і належиться бути у володінні правителів Угорського королівства, якими і були Габсбурги.

1774 року як співрегент вперше відвідав коронний край. Переконався і ствердив, що тут переважає українське населення. Саме він підтримав матір в намаганні опікуватися русинами після її розмови на початку 1775 року з отцем-каноніком Іваном Гудзом — греко-католицьким священиком у Відні, першим посередником в перемовинах між галицькими русинами та цісарським двором

Йосиф II самостійно правив після смерті матері 1780 року. Від неї він успадкував всі володіння австрійських Габсбургів —

ерцгерцогство Австрійське, королівства Богемське та Угорське, Королівство Галичини та Володимирії з Великим князівством Краківським і князівствами Освенціма і Затору (Königreich Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogtum Krakau und den Herzogtümern Auschwitz und Zator). Йосиф II був видатним державним діячем, реформатором, яскравим представником епохи освіченого абсолютизму.

Як прихильник так званого освіченого абсолютизму, він проводив політику протекціонізму економіки імперії і намагався створити єдиний внутрішній ринок. У 80-х роках XVIII він провів ряд реформ державного управління, спрямованих на зміцнення монархії. З метою подальшої політичної централізації Йосиф II поділив країну на 15 округів, управління якими знаходилося в руках урядових комісарів. Йосиф II скасував архаїчне монастирське землеволодіння, підпорядкував діяльність Католицької церкви інтересам держави, він запровадив нову систему шкільної освіти, яка сприяла розвитку світської школи. І навіть вперше у Європі у 1781 році

видав патент (указ) про релігійну толерантність, який запроваджував свободу віросповідання і зрівнював у правах греко-католицьке і римокатолицьке духовенство. Разом з тим він проводив і політику релігійної терпимості щодо євреїв та юдаїзму як релігії.

По суті він був свого роду патроном для Йогана Баптиста Лампі Старшого. Парадний портрет Йосифа II став одним з відправних здобутків у його кар'єрі як придворного художника.

Великий успіх Йогана Баптиста Лампі Старшого при дворі імператора Йосифа II розпочався ще до візиту митця у Відень, коли він у віці двадцяти чотирьох років виконав портрет сестри монарха Марії Єлизабети Габсбург-Лорен. Марія Єлизабета схвально оцінила обдарування молодого художника, що дало йому можливість протягом декількох років стати улюбленим живописцем правлячої династії. 1783-го року Лампі прибув у Відень, де одержав низку замовлень безпосередньо від імператорського двору.

Талант Лампі не залишився в тіні, а став дієвим чинником у культурній політиці імператора

Йоган Баптист Лампі Старший (1751, Тренто – 1830, Відень)

Портрет Йосифа II, бл. 1786–1788 рр.

Полотно, олія

287 x 198 см

Підпис: зліва по центру «Lampì Pinxit»

Львів, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Г. Возницького

Походження: невідоме

Йосифа II. Після оновлення Віденської академії мистецтв у 1786-му році, неокласицистичний стиль Лампі повністю відповідав новому, розробленому єдиною централізованою інституцією реформованому мистецтву,

яке мало служити на користь держави. У Відні Й. Б. Лампі Старший одержав всезагальне визнання, про що свідчить анонімний лист опублікований 1786-му році у «Журналі красних мистецтв...»: «Сеньйор Джованні Баттіста Лампі однозначно заслуговує на оплески всієї Італії звідки він родом, приносячи собі не малу честь та сяння своїм славним пензлем, знайшов собі як захоплення та пошану імператорського двору, так і всієї тієї великої Метрополії». В цьому ж листі описується, напевне, перший портрет імператора Йосифа II у повний зріст, однак на даний час полотно не є ідентифікованим. Того ж року Й.Б.Лампі виконав ще один монументальний портрет імператора, за який отримав престижне звання професора Академії мистецтв.

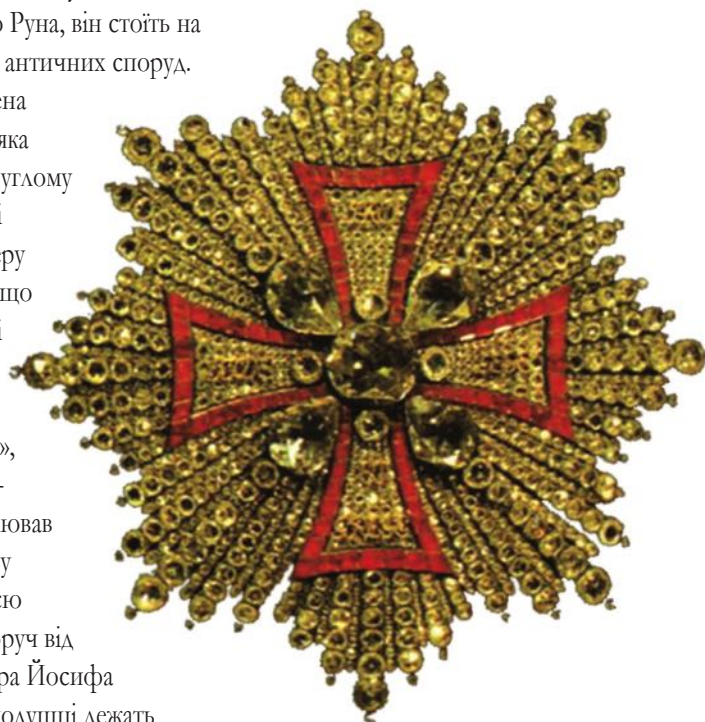
Третій відомий портрет Йосифа II у повний зріст, який зберігається у колекції Львівської національної галереї мистецтв ім Б. Г. Возницького, був виконаний приблизно у той же час, що й два інші, тобто між 1786 та 1788 рр., коли художник покинув Відень. Хоч інвентарні книги не засвідчують походження портрету, однак архівні матеріали вказують на те, що картина надійшла з Львівського університету. Згідно з першоджерелами, портрет був дарунком імператора Йосифа II на

прохання Академічної колегії. За виконання цього замовлення Лампі одержав велику виплату у сумі 2500 гульденів.

На львівському портреті імператора зображено у шатах ордену Золотого Руна, він стоїть на тлі стилізованих античних споруд.

Ліворуч зображена статуя Мінерви, яка знаходиться у круглому античному храмі іонійського ордену (слід зауважити, що Лампі у портреті «Венцеля Антона фон Кауниц-Ритберга», датованого 1786-им роком, намалював майже аналогічну споруду з статуєю Мінерви). Праворуч від фігури імператора Йосифа II, на червоній подушці лежать атрибути Священної Римської Імперії. Зліва по центру на колоні знаходиться автентичний підпис художника: «LAMPI PINXIT». Важливо, що Й. Б. Лампі Старший у цих трьох портретах розробив іконографічну систему символіки зображення імператора, що стало прототипом та зразком для наступників Йосифа II – Леопольда II та Франца II.

Література:
Pancheri 1998, p. 129–130
Pancheri 2001, p. 113
Wolf 1892, p. 41

О. К., І.-А. Ж.

«*Д*ро французького архітектора Латура не зустрічаємо відомостей ні у польських, ні у французьких джерелах. Одноставної думки стосовно характеру його занять немає. Натомість, відомо, що особа з таким прізвиськом працювала в Польщі та в Україні, це був художник, біографія якого маловідома. Для шляхетської родини Потоцьких виконував роботи (?) в їх маєтку в Тульчині.

Й. Б. Лампі Старший знайомиться з Латуром у Польщі в 1789 році і малює два його портрети у різних версіях. Львівський портрет достеменно точно відтворює портрет із Лувру (п. о. 75x64), датований 1790 р. До Франції він потрапив зі збірки Потоцьких у Тульчині, яку перевіз Мечислав Потоцький. Із часом збірка перейшла до наступного спадкоємця – Миколи Потоцького. Останній у 1922 році подарував твір Лувру.

Портретований представлений по пояс у 3/4 звороті вправо. Лівою рукою він притримує папку з ескізами, у правій руці стилос. Зображений у старій напудреній перуці «Sadogan» (або «клубна перука», поширена з 1773 року); в камзолі пісочного кольору з білим

коміром та жабо, у червоному плащі, тло ясно-оливкове. Як і в луврському портреті, це – овал, вписаний у прямокутник.

У Гатчинському палаці-музеї, побудованому італійським архітектором Вінченцо Бренна, експонується такий же портрет, каталогізований як портрет французького архітектора Латура.

У полотні 1791 р. Юзефа з Мнішків Потоцька копіює портрет мужа з асистуючими їй Лампі Старшим та Латуром у палацовому інтер'єрі (п. о. 70x90, власність Марії Мнішек із Радзівіллів Потоцької). На звороті є напис, який називає зображених поіменно.

Беручи до уваги, що на портретах Латура у ЛНГМ ім. Б. Г. Возницького, Луврі, Гатчині він зображений зі стилосом і папкою для ескізів, а на груповому портреті разом із Лампі Старшим коригує копію Юзефи Потоцької, правомірно припустити, що перед нами, скоріш за все, художник, а не архітектор. Порівнюючи ці чотири зображення, що були намальовані майже в один час, зникають сумніви у тому, що всі вони вийшли з-під пензля Й. Б. Лампі Старшого.

Література:

- Fournier-Sarlovèze* 1900, p. 9, il. p. 8
Thieme-Becker 1928, t. XXII, s. 273
Rasmo 1957, p. 29
Exposition 1960, p. 153, nr. 717
Ryszkievicz 1961, s. 83
Wallis 1966, s. 254 (додаток 39)
Kraszewski 1850, cz. IV, s. 274
Novak 1973, s. 319
Врангель 1911, с. 47, додаток 364
 на с. 83
Лампі, p. 236, il. 33a
Путівник 1949, с. 23, №13
Каталог 1955, с. 106
Семёнов 1991, с. 11

О. К., І.-А. Ж.

Йоган Баптист Лампі Старший (1751, Тренто – 1830, Відень)

Портрет архітектора Латура, 1790 р.

Полотно, олія

40 x 31,5 см

Львів, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Г. Возницького

Походження: із збірки Любомирських

Портрет чоловіка в червоному» надійшов у збірку Львівської національної галереї мистецтв ім. Б. Г. Возницького із збірки князів Любомирських, де числився твором невідомого художника XVIII ст. До того часу картина була у власності галицького художника Францішка Тепи. Пронаявність цього портрету у збірці ЛНГМ, як зазначають закордонні дослідники, зокрема Р. Панкері, не було відомо. Нові дослідження групи портретів Й. Б. Лампі Старшого, яке провів Р. Панкері, дало змогу з точністю встановити особу зображеного. Очевидно, що Лампі Старший намалював тірольського художника Мартіна Кноллера, з яким він, вірогідно, познайомився у Відні в 1790 році і приблизно в цей час виконав портрет.

Художник представлений по пояс, майже у натуральну величину. Композиція є характерною для портретів Йогана Баптиста Лампі Старшого: особа зображена з закладеними руками на грудях, одягнений у червоний одяг. Він неначе з'являється на світло з темного невизначеного тла, огортаючи глядача чарам невідомості. З особливим

захопленням та жвавістю художник передає тон карнації то густим пастозним мазкам, то лєсируванням. Цей твір є надзвичайно потужним як через свою чітко визначену неформальність, так і через сильну характеристику мужнього обличчя, розчарованого погляду, відверто скерованого на глядача. Майстерність передачі фактури тканини у Й. Б. Лампі, який найчастіше поєднує оксамит з іншими матеріалами, досягає найвищих висот, надаючи додаткової характеристики і демонструючи живописний рівень. Очевидним у цьому полотні є вплив англійської портретистики другої половини XVIII ст., поширеної через гравюри Бартолоцці та Піхлера.

Автографія цієї картини є підтверджена існуванням точного, сумлінного повторення зразка з колекції Георга Шефера з Швайнфурта (п. о. 79,5x63 см). Цей портрет був виставлений на Сотбісі 13 червня 2016 (лот № 13) і проданий приватній особі.

Література:

Kaiser 1968, p. 118, cat. 82, fig. 92

Pancheri 2001, p. 52

Bushart 2003, pp. 144-145. cat 10

Lampi 2001, p. 52, il. 42

Treter 1909, №78

Путівник 1949, с. 23, №9

Каталог 1955, с. 107

Pancheri 2016, p. 110-114

О. К., І.-А. Ж.

Йоган Баптист Лампі Старший (1751, Тренто – 1830, Відень)

Портрет Мартіна Кноллера, бл. 1790 р.

Полотно, олія

78,7 x 63 см

Львів, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Г. Возницького

Походження: із збірки Любомирських

Йоган Баптист Лампі Старший (1751, Тренто - 1830, Відень)

Портрет Мартіна Кноллера (копія)

Полотно, олія

79 x 64,5 см

Львів, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Г. Возницького

Походження: невідоме

Цей портрет зазначений у списках збірки Любомирських у 1837 році, але не вписаний до інвентаря картин Музею Любомирських. Перенесений до пшеворської збірки і занотований у її інвентарі в 1878 році. У 1940 році вписаний до книги вступу Музею Любомирських під номером 10509 як депозит Андрія Любомирського. У тому ж році портрет передають Львівській картинній галереї.

Юзеф Любомирський (1751–1817) – Герб Шренява без хреста, староста романовський, Київський каштелян, генерал-майор коронних військ, генерал-лейтенант, син воєводи Київського Станіслава та Людвіки Гонорати з Пацеїв, литовської стражнички. При розподілі спадку між братами отримав рівненські добра на Волині (4 міста і 76 сіл), оцінених бл. на 7 млн. злотих, з річним прибутком 360 000 злотих. Був одружений з Людвікою з Сосновських. Батько князя Генриха Любомирського.

З 1786 р. був генералом 12 піхотного королівського регіменту, який у 1793 р. долучився до російських військ. Спочатку підтримував в сеймі опозицію, але в короткому часі став

прибічником реформ. Належав до членів фундації Згромадження Друзів Урядової конституції 3 мая. Однак не взяв участі у війні проти росіян, аргументувавши це поганим станом здоров'я. Після завершення військових дій Юзеф Любомирський був приписаний до IV дивізії. У 1793 р. став генералом лейтенантом. Нагороджений численними військовими та державними нагородами: Кавалер ордену Св. Станіслава, ордену Білого орла, баварського ордену Св. Губерта, etc.

У Йогана Баптиста Лампі Старшого є низка портретів достойників в обладунках, написаних художником під час перебування у Польщі та Україні (Портрет Людвіка Сташинського, Портрет Станіслава Щенного Потоцького з синами). В них оживають відблиски довгої іконографічної традиції: від Відродження до періоду Людовіка XIV, де смак до ретельної передачі лискучих обладунків поєднуються з відкритим ідеологічним значенням, і є належно вартісним для обидвох значень. Йдеться про абсолютну новизну у творах, яку художник черпає із зразків французького

походження, поширених у Польщі в цей час. У порівнянні з ними, які характеризуються багатим антуражем, Й. Б. Лампі Старший у своїх портретах, зокрема у Портреті Юзефа Любомирського застосовує безпредметність, невизначеність в інтер'єрі і світло, яке наче ізолює особу, занурюючи її у нереальну атмосферу, мегаісторичний вимір. Таким чином, художник надає зображенню як чогось урочистого, так і сумного водночас.

Не випадково вводить в композицію портрету гармату, натякаючи на підтримку Конституції 3-го мая у травні 1792 р. Юзефом Любомирським, який офірує Речі Посполитій чотири шестифунтові гармати. Спираючись на жерло гармати, портретований рішуче вдивляється у далеке майбутнє, доля якого ще довго залишатиметься недосяжною для його нації – звільнення від московського ярма.

Вперше полотно було виставлено для огляду у 1909 р. У 1917 р. портрет, коли перебував у власності Андрія Любомирського, приписувався пензлю Йозефа Грассі. Обидва художники, Грассі та Лампі, були надзвичайно популярні в Польщі в один і той самий час.

Йоган Баптист Лампі Старший (1751, Тренто – 1830, Відень)

Портрет князя Юзефа Любомирського, 1788–1792 (?)

Полотно, олія

78 x 61,5 см

Львів, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Г. Возницького

Походження: із збірки Любомирських

Подібність композиції, живописної фактури творів обох художників часто вводили в оману, стаючи причиною помилок.

Література:

Wykazy II, s. 44

Inwentarz 1878, Dział II, s. 38, poz. 91

Treter 1911, poz. 49

Kościuszko 1917, poz. 79

Muzeum Lubomirskich 2007, s. 132-133, № 67

Falkowski 1882, il. s. 64, 66

Dembiński 1913, s. 486

Muzeum 2017, s. 124, 125

О. К., І.-А. Ж.

«Портрет відноситься до російського періоду у творчості Лампі. Він є реплікою портрету з Ермітажа, виконаного в 1796 році (полотно, олія; 74 x 59,5, зліва внизу напис і дата: Professor Lampi fec. Anno 1796; інв.. № 5772). Одеська картина була придбана міською Думою у сім'ї нащадків Дерібаса в 1899 році і була поміщена в зал засідань. Там вона знаходилася до 1917 року. В 1920 була передана до Музейного фонду і потім надійшла до Галереї старовинного живопису, як тоді називався музей.

Йосип Дерібас (Хосе Паскуаль Доменік де Рібас-і-Байонс) народився у 1749 році (за іншою версією у 1751) в Неаполі. Він був старшим сином іспанського гранда Мікеле де Рібас-і-Байонса і французької Маргаріти де Планке. У 17 років став офіцером морського флоту Неаполітанського королівства. У 1772 році його запросив на службу в російській флот Олексій Орлов, і Йосип Дерібас (як звали його в Росії) брав участь у російсько-турецькій війні 1764-1774 і 1787-1791 років. Завдяки своїм непересічним здібностям він дослужився до звання адмірала і мав численні воєнні відзнаки та

нагороди, які зображені на його адміральському мундирі. 14 вересня 1789 року під орудою Дерібаса було взято турецьку фортецю Хаджибей, на місці якої в 1794 році засновано Одесу. Рескриптом Катерини II він був призначений командувачем гребним флотом на Чорному морі, а також першим організатором міста і порту. Після смерті цариці у 1796 році всі її улюбленці потрапили в опалу, але кар'єра Дерібаса йшла в гору: за наказом Павла I він був відкликаний з Одеси, проведений з віце-адмірала в повні адмірала і призначений міністром лісового господарства. На цій посаді він зайнявся заготівлею і розведенням лісів для будівництва кораблів. Але незабаром Дерібас несподівано важко захворів і 2 грудня 1800 року раптово помер. Існує гіпотеза про його отруєння. Він був похований на Смоленському лютеранському кладовищі в Санкт-Петербурзі.

На честь адмірала у 1830 році головну вулицю Одеси назвали Дерібасівською. Молодший брат Йосипа Дерібаса, Фелікс Дерібас (1769-1845), військовий, дипломат, меценат, став родоначальником одеської гілки Дерібасів. Він, його син Михайло і онук Олександр

багато зробили для розвитку міста.

В «Портреті Йосипа Дерібаса» Лампі використав характерний для багатьох своїх робіт щільний, багатошаровий живопис. Він наносив мазки тонким пензлем і створив порцелянову поверхню обличчя портретованого, яка переливається багатоманітним відтінків, а в написанні костюму зображеного відсутні такі тонкі градації напівтонів, - навпаки, кольори тут взято майстром у майже локальному їхньому звучанні, впевнено і сильно. Портрет цікавий і як непересічний живописний твір, де художник дав вельми точну характеристику персонажу, і як історичний документ – єдине достеменне зображення людини, тісно пов'язаної з історією Одеси.

Література:

Alessandro Casagrande. La grande stagione russa di Giovanni Battista Lampi: Un ritrattista nell'Europa delle corti Giovanni Battista Lampi 1751-1830. Castello del Buonconsiglio. 2001.

Catalogue du Musée d'antiquités et de la galerie des Tableaux. Kii, 1905.

П.Ю.Глебова. Из коллекции Одесского музея западного и восточного искусства. Иоганн Баптист Лампи

Йоган Баптист Лампі Старший (1751, Тренто – 1830, Відень)

Портрет адмірала Йосипа Дерібаса

Полотно, олія

70 x 60 см

Одеса, Одеський музей східного та західного мистецтва

Походження: з Музейного фонду на початку 1920-х років

Старший (1751-1830). Буклет. Одесса, 2012.

Одеський музей західного та східного мистецтва: Альбом/ Упоряд. Н.Г.Луцкевич, О.А.Соколов, Е.Н.Шелестова. Київ, 1988, 1988.

Одеський музей західного і східного мистецтва: Альбом/ Упоряд. і науковий супровід Л.А.Сауленко, І.Ю.Глебова. Київ, 2016.

Одесский музей западного и восточного искусства. Отдел западноевропейского искусства (живопись и скульптура). Каталог. Киев, 1973.

I.G.

З творі, який походить з колекції відомого одеського художника і колекціонера Євгена Буковецького (1866-1948), Лампі відступив від звичної для нього схеми офіційного портрета і створив образ, повний теплоти і живого почуття. Завдяки майстерності художника глядач може відчуті інтелект цієї людини, його глузливий розум, проникливість. Портрет написаний з глибокою симпатією самого художника до своєї моделі. Чоловік зображений в домашньому одязі - червоному плафронці з хутряним коміром, на голові маленький парик, які носили в останнє десятиліття XVIII століття.

Бажання дізнатися ім'я зображеного в різний час призвело до появи імен графа А.І.Мусіна-Пушкіна, французького архітектора Латура та інших, але вони не знайшли підтвердження. Італійський дослідник творчості Лампі Старшого Алессандро Касагранде вважає, що портрет був створений в російський період художника і звертає увагу на схожу композицію в портреті графа Чарльза Уїтверта, британського посла при дворі Катерини II. Лампі написав його у 1789 році, але він не зберігся. Однак

з нього австрійським художником Йоганом Піхлером була зроблена гравюра, яка дає уявлення про цю картину: британський дипломат зображений майже в повний зріст, в плащі з хутряним коміром, той же жест правої руки, яка лежить на хутрі. Схожі і риси обличчя: форма носа, малюнок губ і бров. На обох портретах однаковий краєвид з невисокими пагорбами в нижньому лівому кутку. Можливо, на одеському портреті дійсно зображений граф Чарльз Уїтверт.

Література:

Alessandro Casagrande. La grande stagione russa di Giovanni Battista Lampi: Un ritrattista nell'Europa delle corti Giovanni Battista Lampi 1751-1830. Castello del Buonconsiglio. 2001.

Catalogue du Musée d'antiquités et de la galerie des Tableaux. Київ, 1905.

П.Ю.Глебова. Из коллекции Одесского музея западного и восточного искусства. Иоганн Баптист Лампи Старший (1751-1830). Буклет. Одесса, 2012.

Одеський музей західного та східного мистецтва: Альбом/ Упоряд. Н.Г.Луцкевич, О.А.Соколов, Е.Н.Шелестова. Київ, 1988, 1988.

Одеський музей західного і східного

мистецтва: Альбом/ Упоряд. і науковий супровід Л.А.Сауленко, І.Ю.Глебова. Київ, 2016.

Одесский музей западного и восточного искусства. Отдел западноевропейского искусства (живопись и скульптура). Каталог. Киев, 1973.

І.Г.

Йоган Баптист Лампі Старший (1751, Тренто – 1830, Відень)

Чоловічий портрет

Полотно, олія

68,3 x 54,5 см

Одеса, Одеський музей східного та західного мистецтва

Походження: з колекції Є.Й.Буковецького

ранцішек Жевуський (1730-1800), герб Кривда. Син воєводи підляського і подільського Михайла Юзефа Жевуського від другого шлюбу з Францішкою Цетнер.

У 1752 р. отримує посаду польського коронного писаря. Цього ж року стає послом до Сейму від Холмищини, у 1756 р. – від Перемиської землі, у 1758 р. – від Руського воєводства та Галицької землі, у 1762 р. – від воєводства Руського.

Францішек Жевуський талановито володів дипломатичним даром, і це було оцінено королем Станіславом Августом Понятовським, який у 1764 році призначає його послом до Петербургу. Поставлене завдання було нелегким – домовитись про отримання субсидії для польського короля на підтримку реформ. Ф. Жевуський потерпів фіаско і попросив короля про відпустку, а у 1766 році знову прибув до Росії. Але оскільки настав час глибокої кризи у російсько-польських відносинах, то знову йому змінити нічого не вдалось. Ф. Жевуський остаточно виїжджає з Петербурга. У 1776-1783 роках займає посаду маршала коронного, стає радником Постійної Ради.

Одруження з Юліаною Скарбек, на жаль, не принесло потомства.

Композиція портрету вирішена вільно та просто. Як і у низці портретів достойників, Францішек Жевуський представлений шляхетно, однак без пафосу. Лінійний ритм, у відповідності зі змістом портрету, стає стриманим. Й. Б. Лампі Старший застосовує свій улюблений прийом – зображує персону по пояс. Розворот голови майже в профіль вправо надає образу активності, мужнє обличчя є спокійним і навіть дещо просвітленим. Ліктем лівої руки Ф. Жевуський притискає до боку капелюха, що складає враження дещо надуманого прийому.

Гама побудована на поєднанні небагатьох, проте, безперечно, звучних кольорів. Оксамитовий каптан кольору розбіленої вохри з яснішими відтінками того ж кольору вдало єднається з темним золотим шитвом на кюлоті. Кольори здаються більш інтенсивними завдяки голубій жакардовій стрічці, яка наче блискавка перетинає груди портретованого справа наліво. Ордєнська нагорода достойно завершає творення образу. Фарби набувають особливо стриманої сили на глухому, глибоко чорному тлі.

Все це допомагає розкрити характер, і надає образу майже романтичної виразності.

Окрім Й. Б. Лампі Старшого, Францішка Жевуського портретував знаменитий художник Пєстро Ротарі, коли дипломат перебував з місією в Росії.

Література:

Historia 1982, s. 499, 536-538

Rybarski 1937, s. 69

Gembarnowicz 1973, s. 59

О. К., І.-А. Ж.

Йоган Баптист Лампі Старший (1751, Трєнто – 1830, Відєнь)

Портрет Францішка Жевуського

Полотно, олія

73 x 61,5 см

Львів, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Г. Возницького

Походження: із збірки Любомирських

*Ш*вір надійшов у збірку Львівської національної галереї ім. Б. Г. Возницького у 1961 році з Львівського державного історичного музею. Картина «Портрет невідомого чоловіка» була натягнута поверх етюду до портрету Йогана Лісганіка на автентичний підрамник. Особа портретованого на даний час не встановлена, однак можна припустити, що картина була виконана як олійний ескіз до одного із, можливо, неідентифікованих портретів Лампі Старшого. Питання датування картини та визначення особи портретованого є дискусійними та потребують окремого наукового дослідження.

О. К., І.-А. Ж.

Йоган Баптист Лампі Старший (1751, Тренто – 1830, Відень)

Портрет невідомого чоловіка

Полотно, олія

39,5 x 30,5 см

Львів, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Г. Возницького

Походження: передано Львівським державним історичним музеєм на підставі розпорядження Міністерства культури УРСР за №51 від 28 лютого 1961 року

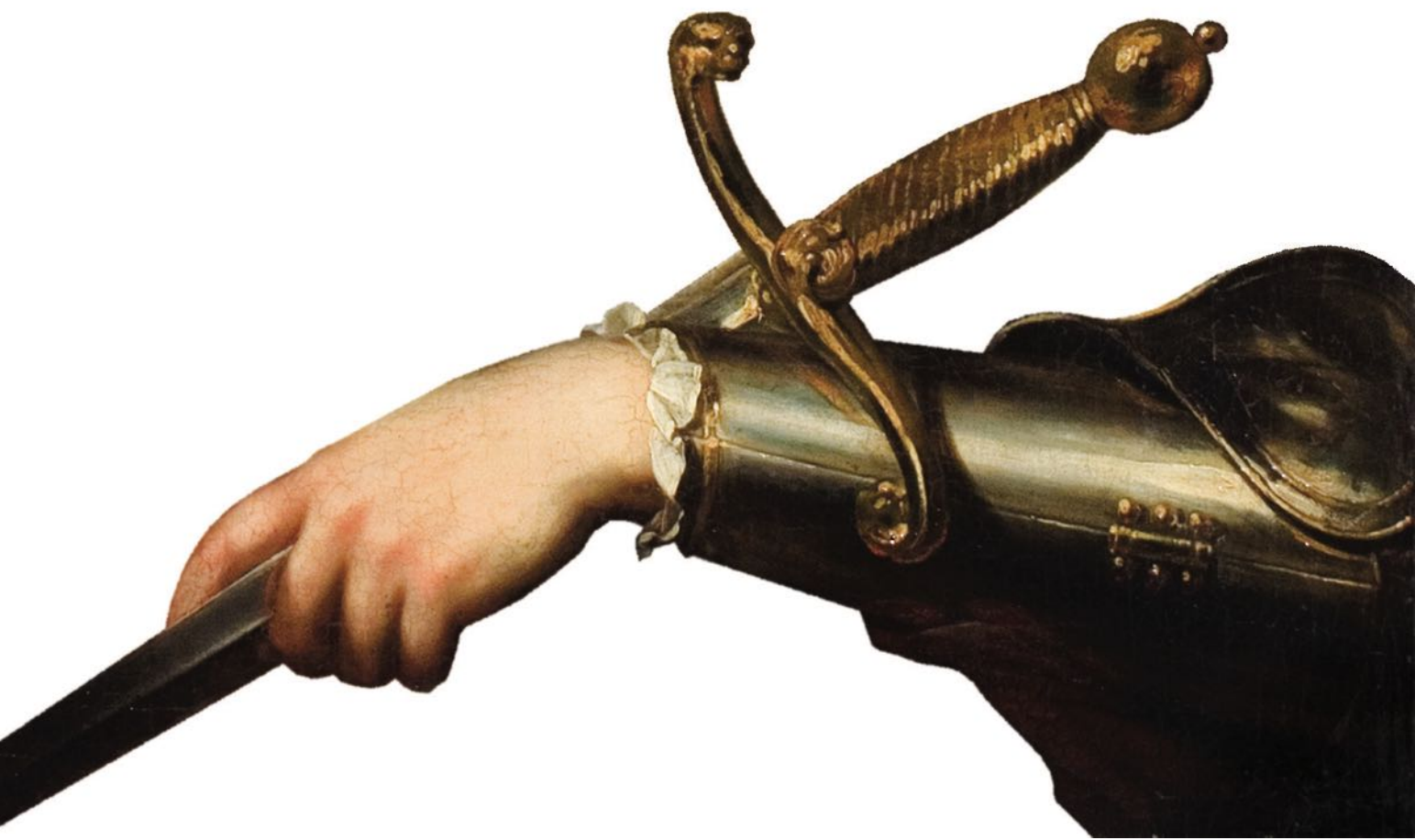

*Живопис
Йохана Баптиста Лампі
Старшого*

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ СКОРОЧЕНЬ

Архангельская 1946	Demiński B. Polska na przełomie. – Warszawa–Lwów–Poznań, 1913	Inwentarz 1878
Архангельская А. Боровиковский. – Москва, 1946	Encyklopedyja 1864	Inwentarz ruchomego majątku ordynackiego po ś. p. Jerzym Henryku księciu Lubomirskim z Przeworska – na dniu 19 sierpnia [1]878 I w dniach następnych spisany. Rkps. Archiwum Państwowe w Krakowie. Oddział I (akt staropolskich I ziemskich, archiwów rodów i rodzin, kolekcji i zbiorów)
Врангель 1911	Encyklopedyja powszechna. – Warszawa, 1864	Kaiser 1968
Врангель Н. Иностранцы в России // Старые годы. – 1911. – Август–сентябрь	Exposition 1960	Romantik und Realismus in Österreich. Gemälde und Zeichnungenaus der Sammlung Georg Schäfer. Schweinfurt : catalogo della mostra / a cura di Kaiser K. ; Schloss Laxenburg, 18 maggio–14 ottobre 1968. – Shweinfurt, 1968
Энциклопедический словарь 1896	Exposition de 700 Tableaux de fontes les écoles antérieures 1800 tirés des reserves du Département des peintures Musée National du Louvre. – Paris, 1960	Kościuszko 1917
Энциклопедический словарь. – Санкт-Петербург, 1896. – Т. XVII	Falkowski 1882	Katalog wystawy urządzonej ku czci Tadeusza Kościuszki w setną rocznicę jego zgonu we Lwowie 15 października 1917. – Lwów, 1917
Каталог 1955	Falkowski J. Obrazy z życia kilku ostatnich pokoleń w Polsce. – Poznań, 1862. – Т. 1	Kraszewski 1850
Львівська державна картинна галерея : каталог художніх творів. – Київ, 1955	Fournier-Sarlovèze 1900	Kraszewski J. I. Materiały do historii sztuki w Polsce : recenzja książki E. Rastawieckiego “Słownik malarzów polskich...” // Athenaeum. – Wilno, 1850. – Т. IV
Кришталович 1998	Fournier-Sarlovèze R. Lampi // La Revue de l'Art ancien et moderne. – Paris. – 1900. – Nr 3/4. – P. 169–180, 281–296	Lampi 2001
Кришталович У. Перша топографічна карта Галичини Йозефа Лізганіа // Боплан і Україна : збірник наукових праць. – Львів, 1998. – С. 146–154	Giornale 1786	Un ritrattista nell'Europa delle corti : Giovanni Battista Lampi (1751–1830). – Trento, 2001
Галерея 2006	Giornale delle belle arti e della incisione, antiquaria, musica e poesia. №33 – Roma, 1786. – P. 257–258	Łoś 1876
Львівська галерея мистецтв : Альбом. – Львів, 2006	Haidecki 1914	Łoś W. Wizerunki Króla Stanisława Augusta. – Kraków, 1876
Путівник 1949	Haidecki A. Johann Baptist v. Lampi // Internationale Sammler-Zeitung. – [Wiedeń]. – 1914. – Nr 3	Mańkowski 1932
Путівник по виставці Обласної Картинної Галереї / склав О. Чарновський. – Львів, 1949	Historia 1982	Mańkowski T. Galeria Stanisława Augusta. – Lwów, 1932
Семенов 1991	Historia dyplomacji polskiej. – Warszawa, 1982. – Tom II : 1572–1795	Meusel 1809
В. Семёнов. Портреты во дворце-музее в Гатчине. – Петербург, 1991		
Bushart 2003		
Bushart B. Die Entdeckung der Wirklichkeit : catalogo della mostra / Schweinfurt, Museum Georg Schaefer, 15 giugno–2 novembre, 2003. – Schweinfurt, 2003		
Demiński 1913		

- Meusel J.G. Teutsches Künstlerlexicon / Autor-Hrsg. Meusel J.G. – Lembo, 1809. – B. 2
- Muzeum 2017
Muzeum Książąt Lubomirskich. (Nie) zapomniana historia: katalog wystawy. – Wrocław, 2017
- Muzeum Lubomirskich 2007
Początki Muzeum Lubomirskich: Katalog wystawy. – Wrocław, 2008
- Mycielski 1907
Mycielski J. Jan Chrzyciel Lampi i Szczęsny Potocki // Sprawozdania Komisji do Badania Historii sztuki w Polsce. – 1907. – T. VIII, Zesz. 1/2
- Nowak 1973
Nowak Z. Portrety Stanisława Szczęsnego Potockiego i jego rodziny malowane przez Jana Chrzyciela Lampiego Starszego // Rocznik Museum Narodowego w Warszawie. – Warszawa, 1973. – T. XVII
- Paćko 1983
Paćko T., Trzebiński W. Centralny katalog zbiorów kartograficznych w Polsce. – Wrocław, 1983
- Pancheri 1996–1998
Pancheri R. Studi sul primo soggiorno viennese di Giovanni Battista Lampi (1783-1788) // Studi Trentini di Scienze. Storiche, LXXV–LXXVII, Sezione II. – Trento, 1996–1998. – P. 127–198
- Pancheri 2001
Pancheri R. Giovanni Battista Lampi ritrattista dell'aristocrazia polacca // Un ritrattista nell'Europa delle corti. Giovanni Battista Lampi 1751-1830: catalogo della mostra / Trento, Castello del Buonconsiglio, 23 giugno-30
- settembre, 2001; a cura di F. Mazzocca, R. Pancheri, A. Casagrande. – Trento, 2001. – P. 52
- Pancheri 2015
Pancheri R. Johann Baptist Lampi d. Ä. und die Porträtmalerei in Wien zwischen Ancien Régime und Vormärz // Europa in Wien: der Wiener Kongress 1814/15 : Katalog der Ausstellung im Belvedere. – Wien, 2015. – S. 156–165
- Pancheri 2016
Pancheri R. Il Ritratto di Martin Knoller dipinto a Vienna da Giambattista Lampi // Ricche minere : Rivista semestrale di storia dell'arte. – Trento : Scripta, 2016. – № 5. – P. 110–115.
- Portrety 1967
Portrety osobistości polskich, znajdujące się w pokojach i w Galerii Pałacu w Wilanowie : Katalog / Muzeum Narodowe w Warszawie. – Warszawa, 1967
- Rasmo 1957
Giambattista Lampi pittore / Hrsg. N. Rasmo – Trento, 1957
- Rybarski 1937
Rybarski R. Skarbowość Polski w dobie rozbiorów. – Kraków, 1937
- Ryszkiewicz 1961
Ryszkiewicz A. Polski portret zbiorowy. – Wrocław–Warszawa–Kraków, 1961
- Thieme-Becker 1928
Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart. – Leipzig, 1928. – T. XXII
- Treter 1909
Treter M. Katalog ilustrowany wystawy mistrzów dawnych we Lwowie. – Lwów, 1909
- Treter 1911
Treter M. Album wystawy mistrzów dawnych. – Lwów, 1911
- Wallis 1966
Wallis M. Autoportrety artystów polskich. – Warszawa, 1966
- Wolf G.
Wolf G. Kleine historische Schriften. – Viena : Alfred Holder, 1892
- Wurzbach 1866
Wurzbach C. Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich. – Wien, 1866. – B. 15
- Wykazy II
Zbiór Lubomirskich 1828-1842. Rkps w Lwowskiej Naukowej Bibliotece im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. ZNiO, Dział IV: Księgi, Sygnatura 65. Zdigitalizowana kopia w ZNiO, Dział mikroform. Plyta CD. Sygn. DE-.3568)

Зміст

7

ОКСАНА КОЗИНКЕВИЧ

Мить, залишена для нас великим художником

9

ТАРАС ВОЗНЯК

Джованні Батіста Лампі та блиск абсолютизму

15

ОКСАНА КОЗИНКЕВИЧ

ІГОР-АНДРІЙ ЖУК

Поган Балтист Лампі - мандрівний художник універсал

21

Живопис Поган Балтист Лампі Старшого

ОКСАНА КОЗИНКЕВИЧ

ІГОР-АНДРІЙ ЖУК

ІРИНА ГАСЬОВА

Анотації

143

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ СКОРОЧЕНЬ